

MARÍA

Telo

María Telo Núñez

La advocada de la igualtat. Es va capficar a canviar el Codi civil i ho va fer

Càceres, 1915 - Madrid, 2014

Filla de militar, més tard, notari, volia ser també notària. El notariat estava reservat als homes. La Segona República va permetre que les dones hi accedissin. Va començar els estudis de Dret a Salamanca. Tanmateix, la Guerra Civil va esclatar quan li mancaven dues assignatures per a acabar i els exàmens es van suspendre. Va finalitzar la carrera a Saragossa el 1940. No va poder ser notària. El franquisme va exigir el requisit de ser home de nou.

El 1944, va guanyar una plaça de funcionària al Cos Tècnic de l'Administració Civil al Ministeri d'Agricultura. Es va casar amb l'advocat José Manuel Fernández-Baldor, amb qui va tenir una filla. El 1949, quatre anys després, enviudava. El 1952, es va col·legiar com a advocada a Madrid i va obrir despatx. El tracte que el Codi civil dispensava a la dona casada la va indignar, igual que a Clara Campoamor, una de les seves referents i a qui va conèixer més endavant, a la Federació Internacional de Dones Juristes. Allà va denunciar la situació jurídica de la dona a Espanya amb gran ressò. El 1969 va organitzar a Madrid el consell anual d'aquesta organització on va tractar el tema "La dona en el dret civil". Va ser el germen de la reforma del Codi civil i del Codi de comerç el 1975.

La llei del 1975 sobre la situació jurídica de la dona casada i els drets i deures dels cònjuges va retornar a les dones la capacitat d'obrar. Fer-ho durant el franquisme va ser una proesa. Fins llavors, la dona casada no tenia drets. Era equiparada a menors d'edat, dements i sordmuts que no sabien escriure. El seu marit la representava en tot i la dona necessitava una "llicència marital", un permís de l'espòs, per a treballar o obrir un compte corrent.

El 1976, va ingressar a la Comissió General de Codificació —màxim òrgan consultiu del Ministeri de Justícia, creat el 1843 i encarregat de revisar i millorar l'ordenament jurídic— junt amb tres dones més: Concha Sierra, Carmen Salinas i Belén Landáburu. Sols una dona,

Concepción Arenal, havia participat abans en aquesta comissió al segle XIX. Des d'allà i des de l'advocacia que exercí quaranta anys, María Telo va dedicar la seva vida a lluitar, des del terreny jurídic, contra la discriminació femenina a les lleis, com recull la seva obra *Mi lucha por la igualdad jurídica de la mujer* (2009).

En el seu discurs com a doctora honoris causa a la Universitat de Salamanca, va recordar que la igualtat jurídica no vol dir igualtat de fet. Homes i dones han d'interioritzar la igualtat: "En la mentalización está el reto del siglo XXI, y en conseguirla debe involucrarse la mujer".

María Jesús García Morales
Professora titular de Dret Constitucional
Universitat Autònoma de Barcelona

Referències:

- Pazos Morán, María (2021). María Telo, la sucesora de Campoamor ¿quién conoce a María Telo y por qué? *Jueces para la Democracia*, 101, 86-88.
- Ruiz Franco, Rosario (2006). María Telo y la participación de mujeres juristas en la Comisión General de Codificación (1973-1975). *Asparkia: Investigación feminista*, 1, 165-180: <http://dx.doi.org/10.6035/Asparkia>
- Samblancat Miranda, Neus (2006). "Clara Campoamor y María Telo: epistolario inédito". En: Manuel Fuentes; Paco Tovar (coords.). *L'exili literari republicà* (114-124). Tarragona: Publicacions Universitat Rovira i Virgili.
- Vídeo: Telo Núñez, María (2008). *Discurso de la Doctora María Telo*. Solemne investidura como *Doctora Honoris*. Universidad de Salamanca, 10 de junio de 2008. A: <https://www.youtube.com/watch?v=KkKNOikgVNI> (Consulta: 19.09.2022).
- Vídeo: RTVE. *Objetivo Igualdad – Retrato 100x100 feminista: María Telo, defensora de la igualdad jurídica*, 08.05.2021. A: <https://www.rtve.es/play/videos/objetivo-igualdad/objetivo-igualdad-retrato-100x100-feminista-maria-telo/5897283/> (consulta: 19.09.2022).

Citació suggerida:

García Morales, María Jesús (2022). María Telo Núñez. *Dones juristes pioneres: record i memòria* [Recurs electrònic], Universitat Autònoma de Barcelona, novembre 2022. En: <https://ddd.uab.cat/record/268741>

Aquesta nota biogràfica pertany al projecte *Dones juristes pioneres: record i memòria*, novembre 2022, dut a terme en el marc d'un projecte d'innovació i de millora de la qualitat docent de la UAB 2021. Investigadora principal: María Jesús García Morales. Núm. ajut GI515402.

